

Grondboor en Hamer	3	1982	pag. 83 — 85	—	Oldenzaal, juni 1982
-----------------------	---	------	-----------------	---	-------------------------

Verslag van de werkzaamheden van de Werkgroep Vliegias Winterswijk van de Nederlandse Geologische Vereniging.

Op de jaarvergadering 1981 van de Nederlandse Geologische Vereniging, gehouden te Winterswijk op 25 april 1981, kwam een ingediende motie ter sprake. Deze motie was ingediend door het bestuur van de afdeling Winterswijk. Zij luidde als volgt:

De Ned. Geol. Ver., op 25 april 1981 in vergadering bijeen in het Restaurant Wamelink te Winterswijk, spreekt haar bezorgdheid uit over het aanwijzen van de Winterwijkse Steen- en Kalkgroeve als een mogelijke locatie van het storten van vliegias uit de electriciteitscentrale Gelderland te Nijmegen; aldus genoemd in het Milieu-Effect-Rapport, opgesteld door het Ingenieursbureau DHV te Amersfoort in opdracht van de P.G.E.M. te Arnhem.

Los van de problemen over het ontstaan en recycling van vliegias is zij van mening dat deze locatie, gezien de kwetsbaarheid van de natuurwetenschappelijke en geologische waarden, mede gelet op het beleid van het Rijk en Provincie t.a.v. dit gebied, niet geschikt is als opslagplaats van vliegias.

Zij zal dan ook, indien noodzakelijk, te zijner tijd krachtig protesteren en bezwaren aantekenen, wanneer de verschillende vergunningen door de P.G.E.M. zullen worden aangevraagd. Zij is van mening, dat het enige alternatief voor de onproductieve steen- en kalkgroeve een natuurwaardige afbouw is, waarbij de gedachten ook uitgaan naar een (eventueel gedeeltelijk) geologisch reservaat of natuurmonument. Dit laatste omdat zij vindt, dat het van nationaal en internationaal belang is, dat het geologisch unicum van dit landschap en met name deze ontsluiting voor de toekomst bewaard dient te blijven. (zij denkt hierbij aan de voorbeelden van de Heimansgroeve bij Epen in Zuid-Limburg en de Staringgroeve te Losser).

Tot slot hoopt zij, dat deze motie mag bijdragen tot het instandhouden van dit stukje natuurgebied en de mogelijkheid openlaat voor geologische en natuurwetenschappelijk onderzoek.

Het in de motie genoemde Milieu-Effect-Rapport bestaat sedert het najaar van 1980. Het gaat systematisch na welke plaats in Gelderland in aanmerking zou kunnen komen om de geweldige hoeveelheden vliegias van de PGEM-centrale in Nijmegen te bergen (men schat de hoeveelheden op 225.000 ton in de toekomst).

Vliegias is een afvalproduct, dat vrijkomt bij de verbranding van steenkool als energiebron in een electriciteitscentrale. De rookgassen worden gefilterd en de vaste bestanddelen erin vormen de vliegias. Dit materiaal dient opgeslagen te worden, liefst droog, in afwachting van het eventuele gebruik dat er in de toekomst van zou kunnen worden gemaakt. Hierbij denkt men aan de wegenbouw, het gebruik als vulstof voor beton, als vervanging van cement en grind, als isolatiemateriaal en als grondstof voor baksteen. Ook momenteel wordt vliegias al gebruikt, maar nog slechts in kleine hoeveelheden.

Waaruit bestaat vliegias?

Vliegias bestaat voor ruim 95% uit oxyden van silicium, aluminiumijzer en calcium, voor minder dan 1% uit oxyden van magnesium, titaan, natrium en kalium en verder zijn er sporenelementen en onverbrande koolstof aanwezig. De samenstelling wisselt door de geologische oorsprong van de steenkolen, de vuurhaardcondities, de wijze waarop het as uit de vlieggassen wordt opgevangen. Vliegias bevat stoffen, die in milieuhygiënisch opzicht problemen kunnen veroorzaken: zware metalen, arseen, koper en zink. Tevens zijn er sporen van de radio-actieve elementen thorium en uranium en hun afvalproducten in aanwezig. Of vliegias kankerverwekkende eigenschappen bezit, is vooralsnog onduidelijk.

Via het regenwater en/of het grondwater kan de verontreiniging verspreid worden. Daarnaast wordt het materiaal door de wind verspreid, wanneer het los gestort wordt en niet afgedekt.

Het M.E.R.-rapport vergelijkt acht mogelijke stortplaatsen. Het bleek dat de Muschelkalkgroeve er in vergelijking het beste afkwam, als gelet werd op milieueffecten tijdens het storten en na afwerken van de locatie. Grenzend aan de terreinen van de steen- en kalkgroeven liggen echter de natuurreservaten in bezit van het Ministerie van C.R.M., beter bekend als Willinks Weust en Heksenbos, en verder bevindt zich in de nabijheid het vogelreservaat Adamskamp.

Binnen de Winterwijkse afdeling van de N.G.V. maakt men zich ernstig ongerust over de mogelijkheid van de vliegiasstorting in een geologisch en biologisch uniek gebied. Er werd opgericht de Werkgroep Vliegias Winterswijk en het resultaat was allereerst de boven genoemde motie, in samenspraak uiteraard met het afdelingsbestuur.

Na de benodigde toelichting op de motie en de discussie hierover werd de motie met algemene stemmen op de jaarvergadering aangenomen. De werkgroep kon aan het werk! Besloten werd de motie met een begeleidende brief toe te sturen aan alle mogelijke personen en instanties, die de verontrusting van de Winterswijkers zouden kunnen delen. Bijna 40 adressen kwamen er op de lijst; wij noemen hier: de gemeente Winterswijk, de provincie Gelderland, de Ministeries van C.R.M. en van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, de waterschappen, de Stichting Natuur en Milieu, de provinciale inspectie van Volksgezondheid, de Gelderse Milieufederatie, de K.N.N.V., de Ver. tot behoud van Natuurmonumenten, het R.I.N., het I.V.N., de Rijksgeologische Dienst, het Rijksherbarium, Dr. Westhoff, Prof. Dr. Boekschoten en de consultant voor natuurbehoud van Staatsbosbeheer. Inmiddels kwamen van diverse aangeschrevenen reacties binnen.

Verder was de Werkgroep vertegenwoordigd op de hoorzitting, die in Winterswijk over het vliegias storten werd gehouden. Ook een bijeenkomst waar de Gelderse milieuedeputeerde sprak, werd bijgewoond. Begin juli 1981 werd een avond belegd om diverse personen en instanties in Winterswijk op de hoogte te stellen van de stand van zaken. Langzamerhand werd het duidelijk, dat het gevaar van storten van vliegias inmiddels danig verkleind was: het verzet betekende in ieder geval, dat er beroepsprocedures zouden gaan lopen op aangevraagde vergunningen en de hiermee gemoeide termijnen (Raad van State !) zouden veel te lang worden voor de PGEM.

Het doel op korte termijn leek dus voorlopig gehaald, maar op langere termijn ligt er nog een taak voor de werkgroep, zoals uit de motie al blijkt. De Winterswijkse Steen- en Kalkgroeven gaan binnen afzienbare tijd stoppen met de bestaande drie groeven en zullen dan een nieuwe vierde groeve aanleggen, aan de andere kant van de huidige weg langs het bedrijfsterrein (aangenomen dat de gevraagde toestemming hiervoor wordt verkregen).

Wat gaat er dan met de oude groeve gebeuren?

De werkgroep is van mening, dat een dergelijk uniek geologisch gebied geheel of gedeeltelijk gespaard moet blijven en dat tot in lengte van dagen de geologische en

biologische waarden bereikbaar moeten blijven voor wetenschappers en amateurs, voor vakman en toeristische leek.

Inmiddels is er contact geweest met de werkgroep GEA van het R.I.N. Rijksinstituut voor natuurbehoud) in de persoon van drs. Gonggrijp. Tevens is bekend geworden, dat er besprekingen gevoerd worden over de afbouw van de huidige groeven tussen de firma Ankersmit (eigenaar van het bedrijf) en Staatsbosbeheer. De werkgroep Vliegias Winterswijk hoopt hierbij een inbreng te kunnen krijgen.

Samenstellig van de Werkgroep Vliegias Winterswijk:
Fieke Bos - van Noordwijk
Kees Ehlers (secr.)
Edy Kwak
Henk Oosterink (voorz.)
(Wiebe Poppe maakte deel uit tot zijn verhuizing naar Joure)

Secr. Werkgroep Vliegias W'wijk
Morgenzonweg 150
7101 BN WINTERSWIJK

April 1982